

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Českých Budějovicích rozhodl samosoudkyně JUDr. Věrou Balejovou v právní věci žalobkyně **B.P., X**, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení** v Praze 5, Křížová 25, o žalobě proti rozhodnutí ze dne 3. 2. 2014 čj. X, **t a k t o :**

Žaloba se z a m í t á .

Žalované se právo na náhradu nákladů řízení n e p ř i z n á v á .

O d ů v o d n ě n í :

Žalobou doručenou dne 27. 3. 2014 Krajskému soudu v Českých Budějovicích se žalobkyně domáhala přezkoumání rozhodnutí žalované ze dne 3. 2. 2014 čj. X, jímž byly zamítnuty námitky žalobkyně proti rozhodnutí žalované o zamítnutí žádosti o přiznání vdovského důchodu.

Napadené rozhodnutí je žalobkyní nahlíženo jako nesprávné, protože důvodem zamítnutí žádosti bylo nesplnění podmínek pro přiznání důchodu v důsledku chybějící doby pojištění v trvání 4 měsíců. Žalobkyně setrvává na nabídce pojištění za dobu 4 měsíců doplatit. Současně napadenému rozhodnutí vytýká, že bylo vydáno bez přihlédnutí k lidskému přístupu v řešení věci.

Žalovaná navrhlá zamítnutí žaloby. Odkázala na podmínky přiznání nároku na vdovský důchod podle § 49 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění a poukázala na skutečnost, že manžel žalobkyně ke dni úmrtí nepobíral žádný důchod. Proto byly zkoumány podmínky nároku ve smyslu uvedené právní normy. Nárok na invalidní důchod manžel žalobkyně nesplňoval, protože v období 10 roků přede dnem úmrtí získal pouze 1 rok a 234 dnů pojištění a v období 20 roků pře dnem úmrtí získal 9 roků a 236 dnů pojištění. Přitom bylo přihlédnuto k době vedení manžela žalobkyně v evidenci úřadu práce. Zaměstnání zemřelého manžela nemělo celoživotní charakter. Podle evidenčního materiálu nebyl důchodově pojištěn v létech 1997, 1999, 2012 částečně a v době od roku 2004 do roku 2012, tudíž v době spadající do rozhodného období přede dnem úmrtí. Nárok na starobní důchod zemřelému manželovi žalobkyně nevznikl, protože důchodový věk činil 63 let a 2 měsíce s odkazem na ust. § 32 zákona. Důchodového věku by tudíž dosáhl až dne 12.10. 2017 a věku předepsaného pro předčasný důchod dne 12. 8. 2014. Podmínka nároku na starobní důchod ke dni úmrtí nebyla dodržena, proto kritéria pro splnění nároku na vdovský důchod splněna nejsou. Předpokladem pro doplacení pojistného je podání přihlášky k pojištění, avšak ta uplatněna nebyla. Proto možnost pojistné doplatit nepřichází v úvahu. Při rozhodování žalovaná postupuje podle právních předpisů, které je povinna dodržovat a neřídí se svým uvážením či uvážením pojištěnců nebo dalších účastníků řízení.

Ze spisu žalované vyplynuly následující podstatné skutečnosti:

Manžel žalobkyně podal dne 26. 8. 2013 žádost o invalidní důchod, ta byla rozhodnutím ze dne 1. 10. 2013 zamítnuta pro nesplnění předepsané doby pojištění. Jestliže invalidita účastníka řízení vznikla k 19. 8. 2013, zjišťuje se předepsaná doba pojištění podle § 40 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění z období od 19. 8. 1993 do 18. 8. 2013. V této době činí doba pojištění 9 roků a 236 dnů pojištění, v době 10 let před vznikem invalidity tedy v době od 19. 8. 2003 do 18. 8. 2013 pouze 1 rok a 234 dnů pojištění.

Údaje osobního listu důchodového pojištění o době pojištění jsou v souladu s výpisy o době pojištění, jak jsou založeny ve spise.

Dne 16. 9. 2013 žalobkyně podala žádost o pozůstalostní důchod. Tato žádost byla vyřízena rozhodnutím ze dne 14. 11. 2013 tak, že byla zamítnuta. V odůvodnění se odkazuje na ust. § 49 zákona o důchodovém pojištění, ve kterém jsou stanoveny požadavky pro přiznání vdovského důchodu. Manžel žalobkyně nebyl ke dni úmrtí poživitelem invalidního ani starobního důchodu, nezemřel následkem pracovního úrazu, proto by nárok na vdovský důchod vznikl pouze při splnění potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod nebo důchod starobní. Pro vznik nároku na invalidní důchod u zemřelé osoby starší 38 let se podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na takový důvod považuje za splněnou nejen ve smyslu § 40 odst. 1 písm. f) zákona, ale také tehdy, pokud doba pojištění v posledních 20 letech před úmrtí činí 10 let pojištění. Důchodový věk žalobce činil 63 let a 2 měsíce. K datu úmrtí 7. 9. 2013 manžel žalobkyně věku důchodového nedosáhl a podmínky pro vznik nároku na starobní důchod nezískal. Nevznikl mu ani nárok na starobní důchod před dosažením důchodového věku při získání potřebné doby pojištění ve smyslu § 31 odst. 1 zákona. Manžel žalobkyně ke dni smrti dosáhl 59 let a v rozhodném období 10 let před úmrtím získal pouze 1 rok 234 dnů pojištění, v rozhodném období 20 let před úmrtím tak 9 roků a 236 dnů pojištění. Proto podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod splněna není. Nejsou splněny ani požadavky pro vznik nároku na důchod starobní.

Proti tomuto rozhodnutí žalobkyně uplatnila námitky, ve kterých uvedla, že kdyby manžel žil o 4 měsíce déle, byl by nárok žalobkyně na vdovský důchod legitimní. Současně navrhla doplatit chybějící dobu pojištění v délce 4 měsíců.

Námitky žalobkyně byly projednány napadeným rozhodnutím, které je odůvodněno tím, že žádost manžela o invalidní důchod byla zamítnuta pro nesplnění předepsané doby pojištění. Z dávkového spisu manžela žalobkyně nevyplývá, že by k datu úmrtí byl poživitelem starobního nebo invalidního důchodu, proto není splněn požadavek § 49 odst. 1 písm. a) zákona o důchodovém pojištění. Protože manžel žalobkyně zemřel dne 7. 9. 2013, počítají se veškeré doby pojištění, nezbytné k získání nároku na vdovský důchod k uvedenému datu úmrtí. Protože manžel žalobkyně byl starší 28 let, činila potřebná doba pojištění pro splnění podmínek vzniku nároku na invalidní důchod podle § 40 odst. 1 písm. f) zákona 5 let. Ta se zjišťovala z doby 10 let před vznikem invalidity. V tomto období manžel žalobkyně získal pouhý 1 rok a 234 dnů pojištění. Od 1. 1. 2010 se u pojištěnce staršího 38 let podmínka potřebné doby pojištění považuje za splněnou též tehdy, jestliže v době posledních 20 let před vznikem invalidity (datem úmrtí) činila doba pojištění 10 let. V tomto období manžel žalobkyně získal dobu pojištění v trvání 9 let a 236 dnů. Délka pojištění pro účely nároku na starobní důchod je předepsaná § 29 odst. 1 zákona. Podle tohoto předpisu by manžel žalobkyně narozený 12. 8. 1954 dosáhl důchodového věku dne 12. 10. 2017 ve věku 63let a 2 měsíců. Nárok na starobní důchod při dodržení požadavků § 31 odst. 1 zákona by vznikl 12. 8. 2014, proto nejsou splněny ani podmínky pro přiznání vdovského důchodu podle § 49 odst. 1 písm. b) zákona. Dále se vysvětluje rozdíl v údajích o době pojištění, protože ty jsou rozdílné pro účely rozhodování o vdovském důchodu a invalidním důchodu manžela žalobkyně. Rozhodující podíl na nedosažení potřebné doby pojištění má absence jakékoliv evidované doby pojištění v období od 18. 5. 2004 do 1. 6. 2012, tedy po dobu 8 let. Návrh na doplacení chybějící doby pojištění nemohl být akceptován, protože podle § 6 odst. 2 zákona požaduje se podání přihlášky k účasti na pojištění. Taková přihláška manželem žalobkyně podána nebyla. Doplacení pojistného podle § 12 odst. 2 zák. č. 589/1992 Sb. v novelizovaném znění přichází v úvahu tehdy, je-li tu dlužné pojistné, ať již z důvodu úmrtí osoby samostatně výdělečně činné či osoby dobrovolně účastné důchodového pojištění. Možnost doplatit dobu pojištění je dána pouze pojištěnci, tudíž osobě, která podala přihlášku k účasti na pojištění. Jedinou výjimkou je pak možnost pojištění doplatit za zemřelého pojištěnce při existenci dluhu na pojistném z titulu pojištění osoby samostatně výdělečně činné či založené účasti na dobrovolném důchodovém pojištění. Uzavírá se, že pro tyto důvody bylo prvostupňové rozhodnutí vydáno v souladu s právní úpravou.

Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí podle § 75 odst. 2 s.ř.s. v mezích daných žalobními body a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.

Předmětem řízení bylo učiněno rozhodnutí o vdovském důchodu. Podmínky nároku na vdovský důchod upravuje § 49 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění a žalovaná jak v prvostupňovém rozhodnutí, tak v rozhodnutí o námitkách podmínky tohoto nároku rozebrala, vyložila, že zákonné požadavky pro přiznání tohoto nároku splněny nejsou.

Mezi účastníky není na sporu, že manžel žalobkyně nebyl ke dni úmrtí poživitelem starobního či invalidního důchodu. Žalovaná se dále podrobně zabývala tím, jsou-li dodržena kritéria stanovená § 49 odst. 1 písm. b) zákona. Úsudek o tom, že zemřelý manžel žalobkyně nesplňoval potřebnou dobu pojištění ve smyslu § 40 odst. 2 věta druhá zákona, má oporu ve spise, vyplývá z osobního listu důchodového pojištění a údaje v něm odpovídají výpisu z evidenčních listů manžela a žalobkyně. Ostatně ani žalobkyně sama nezpochybňuje, že

manžel v posledních 20 letech přede dnem úmrtí byl pojištěn 9 roků a 236 dnů. To má za následek, že není splněna zákonem předepsaná doba pojištění činící 10 roků. Podmínky nároku na invalidní důchod jsou v § 38 zákona stanoveny tak, že pojištěnec se stal invalidním a získal potřebnou dobu pojištění. Invalidita v souzené věci nevznikla následkem pracovního úrazu. Z ust. § 38 písm. a) zákona je zapotřebí dovodit, že vznik invalidity a splnění potřebné doby pojištění jsou požadavky stanovené kumulativně, což znamená, že musejí být pro vznik nároku splněny oba. O tom, že žalobce se pro dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav ovlivňující jeho pracovní schopnost stal invalidním, pochyb není, avšak doba pojištění zákonem stanovená splněna není. Proto manžel žalobkyně k datu úmrtí nesplnil podmínku doby pojištění pro nárok na invalidní důchod, což se z hlediska kritérií nároku na vdovský důchod projevuje tak, že u žalobkyně z tohoto důvodu zákonná kritéria pro vznik nároku na požadovaný důchod dodržena nejsou.

Zemřelému manželu žalobkyně nevznikl k datu úmrtí nárok na starobní důchod. Manžel žalobkyně byl narozen dne 12. 8. 1954 a zemřel dne 7. 9. 2013. V době úmrtí mu bylo 59 let, se zřetelem k ust. § 32 odst. 2 zákona byl žalovanou důchodový věk manžela žalobkyně při dosažení 63 let a 2 měsíců stanoven správně. Znamená to, že nárok na starobní důchod manžela žalobkyně by vznikl dnem 12. 10. 2017.

Současně byla posouzena možnost vzniku nároku na starobní důchod před dosažením důchodového věku. Ani podmínky pro přiznání tohoto nároku splněny nebyly, protože by přicházel v úvahu vznik nároku na starobní důchod před dosažením důchodového věku ve smyslu § 31 odst. 1 písm. a) ode dne 12. 8. 2014, tedy 3 roky před dosažením důchodového věku, kterého by zemřelý manžel žalobkyně dosáhl v roce 2017.

K úmrtí manžela nedošlo následkem pracovního úrazu.

Z toho co bylo uvedeno, vyplývá, že podmínky nároku na vdovský důchod podle § 49 odst. 1 zákona splněny nejsou. Napadené rozhodnutí a jeho odůvodnění má oporu ve spise a právní zjištění odpovídá prve uvedené právní normě.

V žalobě je namítáno údajné nesplnění podmínek věku nároku na starobní důchod, kdy z kontextu žaloby lze dovodit, že tím žalobkyně míní vznik nároku zemřelého manžela na důchod invalidní. Jak již bylo uvedeno, zemřelý manžel žalobkyně byl pojištěncem starším 38 let, a proto potřebná doba pojištění se zjišťuje z období posledních 20 let před vznikem invalidity (jde-li o vdovský důchod k datu úmrtí) a tato doba činí 10 roků. Jestliže manžel žalobkyně zemřel dne 7. 9. 2013, činí období 20 roků dobu od 7. 9. 1993 do 6. 9. 2013. V této době byl žalobce zaměstnán v roce 1993, 1994 a 1995, dále v roce 1996 od 1. 1. do 31. 7. je evidováno 213 dnů pojištění od následujícího dne, tedy od 1. 8. 1996 byl zemřelý manžel žalobkyně osobou samostatně výdělečně činnou až do 31. 1. 2003. V dalším období od 1. 2. 2003 byl s přerušeními evidován jako uchazeč o zaměstnání. Rozsah této evidence odpovídá podkladům založeným ve spise. Doba takové evidence představuje náhradní dobu pojištění. Pojištění je dále evidováno od 1. 6. do 30. 9. 2012, přičemž je zřejmé, že v této době jednalo se o zaměstnání, na základě kterého byl žalobce pojištěn. Z osobního listu důchodového pojištění je zřejmé, že v některých letech manžel žalobkyně nebyl zaměstnán, nebyl uchazečem o zaměstnání ani nevykonával samostatnou výdělečnou činnost. Tak tomu bylo v letech 1997, 1999, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011 a část roku 2012. Rozsah pojištění manžela žalobkyně zjištěný za posledních 20 let přede dnem úmrtí činí 3 521 dnů, tedy 9 let a 236 dnů pojištění. Zákonem předepsaná doba pojištění 10 let tudíž splněna není, protože chybí pojištění v délce 129 dnů, což v podstatě odpovídá 4 měsícům. Zjištění žalované

o tom, že chybí doba pojištění v délce 4 měsíců, má oporu ve spise a právní zjištění o tom, že zákonem předepsaná doba pojištění splněna není, je proto správné.

K návrhu žalobkyně na doplacení chybějící doby pojištění je zapotřebí uvést, že předpokladem vzniku pojištění je podání přihlášky k účasti na pojištění podle § 6 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění. Žádnou takovou přihlášku manžel žalobkyně v období, kdy nebyl zaměstnán, nebyl osobou samostatně výdělečně činnou, ani nebyl evidován jako uchazeč o zaměstnání, nepodal. V důsledku toho mimo zohledněné doby pojištění manželu žalobkyně pojištění nevzniklo. Jestliže pojištění nevzniklo, pak není dán žádný právní důvod na doplacení pojistného. Úmrtím manžela žalobkyně, jeho způsobilost k právním úkonům a povinnostem (podle nového občanského zákoníku svéprávnost), zanikla. Jestliže přihlášky k pojištění mohl podat výlučně pojištěnec, nemohou tak činit dědicové či žadatelé o plnění vyplývající z veřejně-právního pojištění.

Možnost doplatit pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti se podle § 12 odst. 2 zák. č. 589/1992 Sb. v novelizovaném znění vztahuje výlučně na dlužné pojistné osoby samostatně výdělečně činné a dlužné pojistné osoby dobrovolně účastné důchodového pojištění. Dlužné pojistné může zaplatit ten, kdo uplatňuje nárok na důchod z důchodového pojištění z důvodu úmrtí takové osoby. Manžel žalobkyně osobou samostatně výdělečně činnou v době úmrtí nebyl, do 18. 8. 2013 byl veden jako uchazeč o zaměstnání, nebyl ani dobrovolně důchodového pojištění účasten. To vyplývá z podkladů založených ve spise. Jestliže možnost doplatit dlužné pojistné se vztahuje pouze na dlužné pojistné osob samostatně výdělečně činných, či osob dobrovolně účastných důchodového pojištění, pak to znamená, že u jiných skupin osob pojistné doplatit nelze. Manžel žalobkyně v době svého úmrtí nebyl žádnou z těchto dvou variant pojištěných osob, a proto nelze pojistné za chybějících 129 dnů pojištění doplatit.

Napadené rozhodnutí tudíž není vadné pro neakceptování návrhu žalobkyně na doplacení pojistného.

Žalovaný úřad i soud jsou povinni při svém rozhodování řídit se zákonem. Ten nedává prostor pro zohlednění jiných kritérií než zákonem předepsaných. Plnění plynoucí z důchodového pojištění je poskytováno především z uhrazeného pojistného a žalovaný úřad nemůže brát v úvahu okolnosti či mravní hlediska, která právními předpisy předpokládána nejsou.

Soud proto shrnuje, že podmínky vzniku nároku na vdovský důchod předepsané zákonem splněny nejsou. Právní předpisy tak nedávají pozůstalé manželce možnost pojistný vztah navázat a pojistné uhradit.

Napadené rozhodnutí nebylo proto vydáno v rozporu s § 49 odst. 1, § 6 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění a § 12 odst. 2 zákona o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti.

Vzhledem k těmto důvodům krajský soud podle § 78 odst. 7 s.ř.s. žalobu zamítl.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ust. § 60 odst. 2 s.ř.s. a vychází ze skutečnosti, že úspěšné žalované nelze ve věci důchodového pojištění právo na náhradu nákladů řízení přiznat.

Podle § 51 odst. 1 s.ř.s. nebylo třeba k projednání žaloby nařizovat jednání, protože účastníci projeví s takovým procesním postupem souhlas.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s.ř.s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Krajský soud v Českých Budějovicích
dne 14. května 2014

Samosoudkyně:
JUDr. Věra B a l e j o v á v. r.

Za správnost vyhotovení:
Prázdna Jaroslava